

АНОТАЦІЯ

Коваль І.А. - **“Економіко-управлінський інструментарій оцінювання результативності стратегій будівельних підприємств”**. - *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису*. - Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка». - Київський національний університет будівництва і архітектури. - Київ, 2026.

Дисертацію присвячено розробленню та науковому обґрунтуванню економіко-управлінського інструментарію оцінювання результативності стратегій будівельних підприємств. Дослідження спрямовано на комплексне оцінювання економічних результатів реалізації стратегій з урахуванням ресурсних, фінансових, інвестиційних та організаційних чинників. Особливу увагу приділено інтеграції індикативних, аналітичних, цифрових і прогнозних засобів оцінювання, а також урахуванню управлінської реактивності, мотиваційно-поведінкових чинників і стратегічної інерційності. Практична спрямованість дослідження полягає у підвищенні обґрунтованості стратегічних рішень, ефективності використання ресурсів та економічної результативності будівельних підприємств.

У першому розділі уточнено економічний зміст оцінювання результативності стратегій будівельних підприємств як безперервного економіко-управлінського процесу визначення ступеня досягнення стратегічних цілей і відповідних економічних результатів. Розмежовано категорії ефективності та результативності, визначено структуру оцінювання як послідовність діагностичного, цільового, індикативного, аналітично-оціночного та адаптаційного блоків. Систематизовано методи оцінювання й критерії їх вибору, згруповано економічні індикатори за напрямками фінансової стабільності, інвестиційної результативності та ресурсної оптимізації, встановлено обмеження класичних показників у нестабільному середовищі. Виокремлено чотири групи невирішених питань, розв'язання яких визначає спрямування дослідження.

У другому розділі сформовано інструментальне забезпечення оцінювання та контролю виконання стратегій. Побудовано систему економічних індикаторів з диференціацією за фінансовою, операційною, маркетинговою, інноваційною та соціальною сферами, визначено вимоги до індикаторів, процедуру нормалізації та способи встановлення вагових коефіцієнтів. Обґрунтовано ієрархічне каскадування показників від корпоративного рівня до функціональних підрозділів та агреговане оцінювання через вагову згортку. Сформовано цифрове інформаційно-аналітичне забезпечення на основі інтеграції BIM, ERP, CRM і Business Intelligence та вимоги до якості вхідних даних. Розроблено загальну методику дослідження з п'яти етапів із зазначенням програмних засобів і процедур оцінювання похибок за метриками MAPE, MAE та RMSE, визначено межі застосовності інструментарію.

У третьому розділі здійснено апробацію розробленого інструментарію на даних будівельного підприємства. Встановлено, що впровадження підсистеми адаптивно-мотиваційного оцінювання супроводжувалося зростанням стратегічної вмотивованості персоналу та когерентності стратегії, посиленням чутливості результативності до мотиваційних чинників, зниженням стратегічної інерції та підвищенням рівня реалізації стратегічних показників. Запровадження індексу організаційної залученості забезпечило подальше посилення зазначених тенденцій. З огляду на обмежений період спостереження отримані оцінки зв'язку між показниками мають описовий характер. Сформовано замкнений контур оцінювання «аналітика — економічне оцінювання — управлінське рішення — результат — повторне оцінювання», розроблено рекомендації щодо вдосконалення системи стратегічного оцінювання та визначено межі отриманих результатів.

У дисертаційній роботі вперше:

- запропоновано кількісне вимірювання організаційно-управлінських характеристик у складі економічних показників результативності стратегій будівельних підприємств через систему взаємопов'язаних індикаторів

стратегічної вмотивованості, когерентності, інерційності та мотиваційно-аналітичної еластичності, що дає змогу визначити економічні наслідки затримки управлінської реакції та обґрунтувати коригувальні рішення до їх настання;

У дисертаційній роботі удосконалено:

- *формалізаційний базис оцінювання результативності стратегій будівельних підприємств* на основі узгодження ієрархічної системи стратегічних KPI, інтегральних показників і коефіцієнтів стратегічної когерентності, інерційності та мотиваційно-аналітичної еластичності, що дає змогу встановлювати взаємозв'язки між стратегічними цілями, оперативними результатами та економічними наслідками управлінських рішень, діагностувати стратегічні відхилення та визначати їх вплив на економічну результативність підприємства;

- *аналітичне забезпечення оцінювання результативності стратегій будівельних підприємств* шляхом інтеграції формування інформаційної бази, KPI-оцінювання, діагностики відхилень, сценарного прогнозування та обґрунтування коригувальних рішень у єдиний послідовний алгоритм, доповнений інструментами прогнозової аналітики, машинного навчання та ARIMA-моделювання для визначення перспективної динаміки економічних результатів;

- *структурно-функціональну побудову інструментарію оцінювання результативності стратегій будівельних підприємств* через узгодження інформаційно-аналітичної, діагностичної, мотиваційно-економічної, прогнозової та коригувальної підсистем, інтегрованих у цифрове середовище ERP, BI та інших технологій, що забезпечує перехід від інформаційного моніторингу до комплексного економічного оцінювання, прогнозування та підтримки стратегічних рішень;

- *механізм стратегічного оцінювання та коригування діяльності будівельних підприємств* на основі замкненого контуру «аналітика – економічне оцінювання – управлінське рішення – результат – повторне

оцінювання», доповненого показниками організаційної залученості та стратегічної інерційності, що забезпечує своєчасне виявлення стратегічних дисбалансів, оцінювання їх економічних наслідків і коригування KPI, ресурсного забезпечення та управлінських рішень, сприяючи підвищенню адаптивності та економічної результативності підприємств.

Набуло подальшого розвитку:

- *концептуальні положення економіко-управлінського оцінювання результативності стратегій будівельних підприємств у напрямі переходу від оцінювання окремих економічних показників до системного встановлення взаємозв'язків між стратегічними цілями, індикаторами та результатами діяльності, що поглиблює розуміння стратегічної результативності як безперервного процесу діагностики, вимірювання, аналітичної інтерпретації та економічного коригування з урахуванням фінансових, ресурсних, інвестиційних і організаційних параметрів;*

- *методичні положення щодо формування формалізаційної основи оцінювання результативності стратегій будівельних підприємств шляхом розвитку взаємозв'язку стратегічних KPI, їх ієрархічного каскадування, вагових характеристик, чутливості та інтегрального оцінювання, що розширює можливості кількісного визначення стратегічної розбалансованості, критичності відхилень та економічних наслідків їх виникнення для обґрунтування коригувальних рішень;*

- *аналітичні підходи до оцінювання стратегічної результативності через розвиток багаторівневої аналітики від описової та діагностичної до прогнозної й рекомендаційної та її інтеграцію з цифровими технологіями BIM, ERP, CRM і BI, що забезпечує консолідацію економічних, ресурсних і проєктних даних та поєднання сценарного моделювання, аналізу чутливості, ризик-орієнтованого прогнозування й AI/ML-інструментів для оцінювання перспективної результативності альтернативних стратегічних рішень;*

- *положення щодо адаптивності економічного оцінювання стратегій будівельних підприємств через урахування своєчасності управлінської*

реакції, стратегічної інерційності та економічних наслідків несвоєчасного коригування, а також розвиток двостороннього інформаційно-аналітичного контуру «стратегія – оперативна діяльність – результат – коригування», що створює основу для безперервного економічного супроводу стратегій, підвищення їх гнучкості та своєчасного коригування ресурсних і організаційних параметрів діяльності.

Практична цінність результатів дослідження полягає у можливості використання розробленого економіко-управлінського інструментарію в практиці адміністрування та стратегічного розвитку будівельних підприємств. Запропоновані підходи забезпечують комплексне оцінювання економічної результативності стратегій, виявлення стратегічних відхилень та визначення їх економічних наслідків. Інструментарій поєднує KPI-оцінювання, інтегральний аналіз, прогнозування та механізми коригування стратегічних рішень. Використання ERP, BI та цифрових аналітичних засобів забезпечує оперативну інтеграцію інформації та підтримку стратегічного вибору. Застосування сценарного моделювання, машинного навчання й ARIMA-прогнозування розширює можливості оцінювання перспективної динаміки економічних результатів. Практична апробація розроблених положень у діяльності будівельних підприємств, підтверджена довідками про впровадження, засвідчила їх придатність для інформаційно-аналітичного забезпечення адміністрування, стратегічного планування та ресурсного коригування. Реалізація запропонованих рекомендацій сприяє підвищенню оперативності управлінської реакції, ефективності використання ресурсів та економічної результативності стратегій.

Ключові слова: економіко-управлінський інструментарій; результативність стратегій; будівельні підприємства; економічне оцінювання; стратегічний аналіз; стратегічні KPI; інтегральне оцінювання; цифрова аналітика; прогнозування економічних результатів; стратегічна інерційність; управлінська реактивність; стратегічна адаптивність.